

Valtuustoaloite toimenpideohjelmasta kriisiytyneen koulupsykologipulan helpottamiseksi ja kustannusten säästämiseksi

Koulu- ja opiskeluhuollon psykologeista on jo useamman vuoden ollut pula Keski-Suomessa. Nyt Keski-Suomen hyvinvointialueella koulupsykologien rekrytointivaikeudet kuitenkin syvenevät hälyttävää vauhtia. Kesäkuussa 2023 koulupsykologin paikoista oli täyttämättä 20%, ja elokuussa luku oli noussut jo yli 30%, joka vastaa n. 23 vakituisen oppilashuollon psykologin vajetta. Nykytilanne vaarantaa lasten ja nuoren mielenterveyden alueellamme ja kuormittaa lasten ja perheiden lisäksi alueen koulujemme henkilökuntaa. Lasten ja nuorten mielenterveyttä turvaamaan säädetyn oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen lakisääteinen mitoitus on 780 oppilasta / psykologi, ja koska sitä ei ole pystytty toteuttamaan alueellamme, rikkomme nykytilanteessa myös räikeästi lakia. Kriisitilanne vaatii akuutteja toimenpiteitä.

Kriisiä on yritetty ratkaista ostopalveluilla, joiden kustannus on kuitenkin moninkertainen työsuhteessa oleviin psykologeihin verrattuna. Hyvinvointialueemme ennustaa tekevän yli 80 milj. euron alijäämän vuoden 2023 aikana, joten meillä ei ole tässä, eikä tulevassa, taloustilanteessa varaa kalliiden ostopalveluiden tuomiin ylimääräisiin kustannuksiin.

Koulupsykologien rekrytointivaikeuksissa ei ole kysymys vain psykologien heikosta saatavuudesta tai yleisestä työvoimapulasta alalla. Psykologian opiskelijoiden sisäänottomääriä on kasvatettu vuodesta 2019 vuoteen 2022 mennessä 53%, mikä on enemmän kuin millään muulla sote-alalla. Psykologeja valmistuu jo nykyisin vuosittain yli 100 enemmän kuin eläköityy ja vuonna 2025 määrän arvioidaan olevan yli 200 vuodessa. Lisäksi Jyväskylässä on suomen suurin psykologian laitos, jossa koulutetaan jo nyt 107 kliinistä psykologia vuosittain, joten emme ole altavastaajia rekrytoinnissa myöskään syrjäisen sijaintimme vuoksi. Psykologien määrä siis kasvaa vuosittain, mutta tämä ei ole helpottanut psykologipulaa. Koulupsykologin tehtäviin ei hakeuduta ja niistä irtisanoudutaan muihin tehtäviin, koska työssä on merkittäviä ongelmia.

Suomen Psykologiliitto on koostanut kriisiytyneen koulupsykologitilanteen ratkaisemiseksi 7/2023 seuraavan **toimenpideohjelman**:

Palkkaus: Tarjotaan työntekijöille kilpailukykyinen palkkaus huomioiden psykologien olevan 5.5-vuotisen (330op) yliopistotasaisen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Kuukausipalkan arvioimisessa on hyvä huomioida myös ostopalveluiden hinnoittelu, sillä mikäli työntekijöitä ei saada palkattua riittävästi, täytyy palveluita väistämättä täydentää tätä kautta lakisääteisten mitoitusten täyttämiseksi. Esimerkiksi 5500 euron kuukausipalkalla saisi 10 psykologia palkattua karkeasti laskien 860 000 euron vuosikustannuksella. Psykologiliiton laskelmien mukaan ostopalveluna tuotettuna kyseisellä summalla saa hankittua ainoastaan n.5 psykologin työpanoksen, ja jos joudutaan teettämään yksittäistä tuntityötä, esimerkiksi tutkimuksia, niin vielä vähemmän.

Työsuhteessa olevien psykologien palkkaukseen panostaminen on siis hyvinvointialueelle taloudellisesti kannattavampaa.

Työn mitoitus ja sisällöt: Pidetään huolta siitä, ettei psykologin vastuulle kuulu enempää kuin lakisääteisen oppilasmäärän opiskeluhoitopalveluista vastaaminen, ja työn painopiste on lain edellyttämällä tavalla yhteisöllisessä työssä. Resurssien puuttuessa muiden psykologien työmäärää ei kasvateta eikä vaadita rajaamaan pääsyä vastaanotolle huomioiden lain asettaman oikeuden opiskelijoille saada palvelua tietyn määräajan sisällä. Huolehditaan yhteisöllisen työn toteutumisesta myös silloin, kun palvelut toteutetaan ostopalveluina.

Työn kehittäminen: Psykologien edellytykset kehittää omaa työtään on tärkeä huomioida hyvinvointialueen palvelujen kehittämisen osana. Tämä voidaan ottaa erityisesti huomioon esimerkiksi oppilashuollon strategiaa koskevassa työskentelyssä.

Työn joustavuus: Parannetaan mahdollisuuksia tehdä osa-aikaista työtä, ottaa käyttöön liukuva työaika sekä tehdä etätyötä.

Työn liikkuvuus: Mikäli työ edellyttää liikkumista useamman toimipisteen välillä tai puutteellisten julkisten kulkuyhteyksien päässä, sallitaan siirtymät työajan puitteissa ja tarjotaan mahdollisuus liikkua työnantajan omistamalla autolla.

Työtilat ja -välineet: Psykologilla tulee olla jokaisessa toimipisteessä työtehtävään nähden asianmukaiset työtilat. Ne mahdollistavat osaltaan laadukkaan asiakastyön toteutumisen. Lisäksi tulee varmistaa ajantasaisten työvälineiden, kuten psykologisten tutkimusmenetelmien ja tarpeellisten tietojärjestelmien sujuva hankinta ja käyttö.

Työn johtaminen: Psykologien hallinnollinen esimies voi vaihdella organisaatiosta riippuen. Niissä organisaatioissa, joissa on kolme tai sitä useampia psykologeja, yksi heistä tulisi kuitenkin nimetä ammatilliseksi vastuuhenkilöksi eli johtavaksi tai vastaavaksi psykologiksi. Tämän tehtävänä on vastata yhteisen koulutuksen ja työnohjauksen suunnittelusta sekä työn sisällöllisestä kehittämisestä. Vahvistetaan ammatillisten esimiesten tuki opiskeluhoillon psykologeille huolehtimalla johtavien tai vastaavien psykologien rekrytoinneista.

Työnohjaus: Työnohjaus on tärkeä psykologityön laadun, psykologin ammattitaidon ylläpitämisen ja kehittymisen sekä psykologin työssä jaksamisen edellytys. Tuetaan psykologien ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä tarjoamalla psykologeille työnohjausta vähintään kerran kuukaudessa, yksilötyönohjausta 60–90 min ja ryhmätyönohjausta 90–120 min kerrallaan. Työnohjausta voi kuitenkin olla tarpeen järjestää myös tätä tiheämmin. Esimerkiksi ensimmäisessä työpaikassaan aloittava vasta valmistunut, uudelle sovellusalalle työskentelemään siirtyvä, erityisen haasteellisen työtehtävän saanut tai uusia menetelmiä opettelemaan ohjattu psykologi voi tarvita työnohjausta tietyn ajanjakson ajan huomattavasti tiheämmin, esimerkiksi 2–4 kertaa kuukaudessa. Lisäksi on huolehdittava riittävästä perehdytyksestä, konsultointimahdollisuuksista sekä kollegiaalisesta tuesta.

Täydennyskoulutus: Tuetaan psykologien ammattitaidon ylläpitämistä ja kehittämistä mahdollistamalla riittävät täydennyskoulutusmahdollisuudet. Laki terveydenhuollon

ammattihenkilöistä velvoittaa psykologin ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämiä tietoja ja taitoja. Työnantajaa laki velvoittaa luomaan edellytykset sille, että psykologi voi osallistua tarvittavaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut Terveydenhuollon täydennyskoulutussuosituksen, minkä mukaan terveydenhuollon ammattihenkilöiden minimimäärä täydennyskoulutusta on 3–10 arkipäivää vuodessa tehtävän vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen. Psykologien tehtävät ovat vaativia, joten psykologeihin tulee soveltaa 10 päivän täydennyskoulutussuositusta vuodessa. Tämä koskee myös sijaisena tai osa-aikaisena työskenteleviä psykologeja suhteutettuna työosuuteen. Psykologina toimiminen edellyttää yhä pitemmälle menevää erikoistumista. Psykologiksi valmistumisen jälkeen suuri osa psykologeista hankkii jonkin erikoispsykologi- tai muun erikoistumiskoulutuksen. Työnantajan tulee luoda edellytykset yksittäisten täydennyskoulutuspäivien lisäksi myös tällaisen psykologin työtehtävien vaatiman pidempikestoisen erikoistumiskoulutuksen suorittamiselle.

Psykologiharjoittelu: Parannetaan mahdollisuuksia tarjota harjoittelupaikkoja psykologin maisteriopiskelijoille, joiden opintoihin kuuluu viiden kuukauden (27op) laajuinen harjoittelujakso. Huomioidaan harjoittelun ohjaamisen vaatima aika kokeneempien kollegoiden työmäärässä. Harjoittelupaikan tarjoaminen on hyvä keino saada psykologian loppuvaiheen opiskelija kiinnostumaan ja perehtymään oppilashuollon työtehtäviin ja asettumaan paikkakunnalle myös valmistuttuaan.

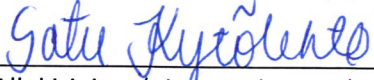
Me allekirjoittaneet esitämme, että Keski-Suomen hyvinvointialue käy nämä toimenpide-ehdotukset läpi ja pyrkii ottamaan keinot käyttöön kriisiytyneen koulupsykologitilanteen ratkaisemiseksi.

Katri Savolainen, aluevaltuutettu, Vihr.

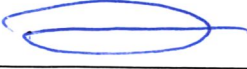
 Vilma Viitasaari
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 TUOMO AALTO
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 EILA TIAINEN
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Satu Kytölehto
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Kari Paakkonen
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Satu Kytölehto

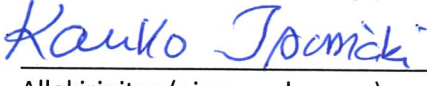
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 JOONAS UUTTA

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 MIINA LOONER

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 KAUKO ISOMÄKI

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 PEKKA NEITTAANMÄKI

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 KATZ HINDEN

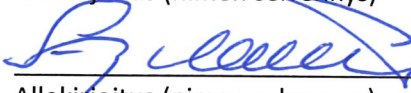
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 LEENA KANTO-KOUKKA

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 HENNA KANNON

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 SIRPA MARTIN

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 NEKKA PERNU

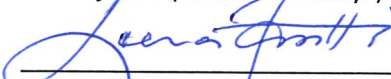
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 MERJA LAHTINEN

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 MATIAS LAHOT

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 LEENA JÄNTTI

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 ARJA PAAKKANEN

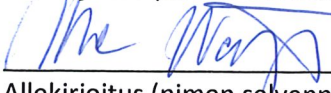
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 HILMA VEPSÄLÄINEN

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 SARI RANTA

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 IISE WEIJO

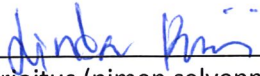
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 ARTO ÄKERMAN

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Pasi Puustinen Tapio Puolimatka

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Linda Pippuri

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Sari Korhonen Sari Korhonen

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Saara Kassi-Jokinen

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Jari Colliander Jari Colliander

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Jari Halttunen

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Jari Ulatekko

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Kari Kiskinen

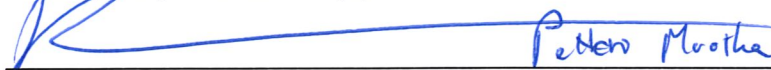
Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Sirén Ingeer

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Riikka Rantanen

Allekirjoitus (nimen selvennys)

 Petteri Mootha

Allekirjoitus (nimen selvennys)

Allekirjoitus (nimen selvennys)

Allekirjoitus (nimen selvennys)

Allekirjoitus (nimen selvennys)

Allekirjoitus (nimen selvennys)

Allekirjoitus (nimen selvennys)